

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยาเสพติดนั้น เป็นสิ่งที่อันตรายต่อสุขภาพ และการที่มีประชากรที่ติดยาเสพติดในสังคมนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาแก่รัฐนั้นๆ เนื่องจากยาเสพติดนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของอาชญากรรมต่างๆ เมื่อผู้ใดหันมาใช้ยาเสพติด การเริ่มต้นใช้ยาเสพติดอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของผู้นั้น เช่น อาจส่งผลเสียต่อการทำงาน มีปัญหาทางด้านการเงิน ส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว ซึ่งหากผู้หนึ่งยังคงใช้ยาเสพติดอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาที่นานขึ้น บุคคลนั้นอาจได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติดมากขึ้น เนื่องจากยาเสพติดนั้น มีราคาที่สูง หากใช้ยาเสพติดเป็นเวลานาน จำต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก และยาเสพติดนั้น ส่งผลเสียต่อสุขภาพของผู้เสพยาเสพติดในระยะยาว ยิ่งเสพยาเสพติดมากขึ้น ก็ยิ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพมากขึ้น ผู้ติดยาเสพติดส่วนมาก เมื่อไม่มีเงินในการซื้อยาเสพติด จะก่ออาชญากรรมเพื่อให้ได้เงินมาใช้ในการซื้อยาเสพติด โดยอาจเริ่มจากการก่ออาชญากรรมเล็กน้อย เช่น ลักทรัพย์ หรือ วิ่งราวทรัพย์ ซึ่งหากคนในสังคมใด ติดยาเสพติดเป็นจำนวนมาก จะส่งผลเสียอย่างมากแก่สังคมนั้น

การผลิต การนำเข้า การส่งออก การขนส่ง การจำหน่ายยาเสพติด จึงถือว่าการกระทำที่ส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงแก่รัฐนั้น และเนื่องจาก ยาเสพติดนั้น เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เพราะฉะนั้น ราคาในการซื้อขายจึงสูง และผู้ขายนั้นจะได้กำไรจากการขายยาเสพติดเป็นจำนวนมาก เป็นค่าตอบแทนจากความเสี่ยงภัยที่ขายยาเสพติด จึงมีผู้กระทำความผิดจำนวนมากที่พร้อมที่จะเสี่ยง กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย โดยการขายยาเสพติด จึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแก่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นภาระหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการที่จะป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งผู้กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด และผลิตยาเสพติดเหล่านั้น

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยสำรวจ ณ วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563¹
จำนวนรวมทั้งสิ้น 377,722 คน

รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สำรวจ ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2563				
ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1.นักโทษเด็ดขาด	272,346	40,085	312,431	82.715
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	55,932	7,625	63,557	16.826
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	26,762	3,508	30,270	8.014
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	10,212	1,657	11,869	3.142
2.3 สอบสวน	18,958	2,460	21,418	5.670
3.เยาวชนที่ฝากขัง	36	3	39	0.010
4.ผู้ถูกกักกัน	30	4	34	0.009
5.ผู้ต้องกักขัง	1,509	152	1,661	0.440
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	329,853	47,869	377,722	100.00

โดยเรือนจำของประเทศไทยนั้น สามารถรองรับนักโทษตามค่ามาตรฐานได้เพียง จำนวน 115,788 คน²เท่านั้น

จากจำนวนผู้ต้องขังที่อยู่ในความดูแลของกรมราชทัณฑ์ เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานของพื้นที่ในเรือนจำในการรองรับผู้ต้องขังนั้น จะเห็นได้ว่า จำนวนนักโทษในเรือนจำที่มีอยู่ในความดูแลของกรมราชทัณฑ์ในปัจจุบันนั้น มีจำนวนสูงกว่าค่ามาตรฐานเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย กล่าวคือ นักโทษไม่ได้รับความสะดวกสบายตามมาตรฐานของเรือนจำที่เตรียมไว้ ต้องใช้ชีวิตกันอย่างแออัดในเรือนจำ การดูแลนักโทษไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึง และไม่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องทำงานหนักเกินกว่าที่ควรจะเป็น มาตรการต่างๆภายในเรือนจำไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การฝึกอาชีพ

¹ กรมราชทัณฑ์. (2563). รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_result.php?date=2020-07-01&report=. [2563, 1 กรกฎาคม].

² กรมราชทัณฑ์. (2558). เรื่อง ขอแจ้งข้อมูลความจุผู้ต้องขังของเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ. หนังสือเลขที่ ขธ.0705.1/22807. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์.

และกิจกรรมอื่นๆภายในเรือนจำ เนื่องจากจำนวนนักโทษที่มากจนเกินค่ามาตรฐานนั้น อีกทั้งการดูแลรักษาความสะอาดนั้น ก็เป็นปัญหาจากการที่นักโทษมีจำนวนมากเกินกว่าที่เรือนจำจะรองรับได้

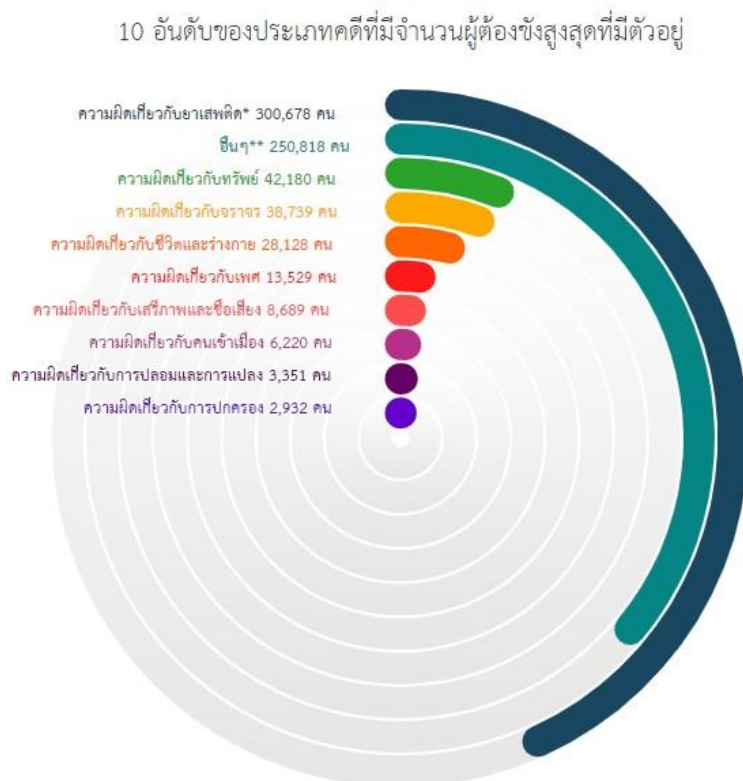
จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำทั้งหมดนั้น หากแบ่งแยกออกเป็นประเภทของการกระทำ ความผิด พบว่า เฉพาะการกระทำความผิดในคดียาเสพติดเพียงประเภทเดียว มีจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด โดยสำรวจ ณ วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563³ เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 301,533 คน ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 79.83 ของจำนวนผู้ต้องขังทั่วประเทศ

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)	ร้อยละ (%) เทียบผู้ต้องขังทั่วประเทศ
1.นักโทษเด็ดขาด	217,065	33,826	250,891	83.205	66.422
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	43,651	5,939	49,590	16.446	13.129
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	20,340	2,563	22,903	7.596	6.063
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	6,945	1,216	8,161	2.707	2.161
2.3 สอบสวน	16,366	2,160	18,526	6.144	4.905
3.เยาวชนที่ฝากขัง	16	2	18	0.006	0.005
4.ผู้ถูกกักกัน	4	0	4	0.001	0.001
5.ผู้ต้องกักขัง	932	98	1,030	0.342	0.273
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	261,668	39,865	301,533	100.00	79.83

จากการเปรียบเทียบจำนวน และการแบ่งแยกประเภทของการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญานั้น จะเห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดที่ถูกต้องขังในเรือนจำนั้น ส่วนมาก เป็นผู้กระทำความผิด

³ กรมราชทัณฑ์. (2563). รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_result.php?date=2020-07-01&report=drug. [2563, 1 กรกฎาคม].

ในคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคดีอาเสพติด ซึ่งหากเปรียบเทียบกับการกระทำความผิดในคดีประเภทอื่น⁴ คดีอาเสพติดมีจำนวนมากกว่าคดีประเภทอื่นเป็นอย่างมาก

พฤติกรรมทางคดีอาเสพติดนั้น เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความเจ็บป่วยทางสมองที่ซับซ้อนและเรื้อรัง⁵ แม้การเริ่มต้นใช้สารเสพติดเกิดจากการเลือกเองของผู้ใช้ แต่ผลต่อพันธุกรรมที่อยู่ในตัวบุคคลมีความแปรปรวนต่างกันไป อันส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองความพึงพอใจต่อการเสพที่ต่างกัน ซึ่งผู้ที่มีการตอบสนองไปเชิงบวกต่อสารเสพติดย่อมมีแนวโน้มที่จะใช้สารเสพติดต่อไป มากกว่าผู้ที่มีการตอบสนองในเชิงบวกที่น้อยกว่า โดยปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้ผู้เสพสารเสพติดนั้น มีพฤติกรรมทางเสพอย่างต่อเนื่อง คือ การเลี้ยงดู กลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อม เมื่อเกิด

⁴ กรมราชทัณฑ์. (2563). *รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:<http://www.correct.go.th/stathomepage/>. [2563, 1 กรกฎาคม].

⁵ วณิชารัตนสุมาวงศ์. (2561). ทฤษฎีของพฤติกรรมเสพติด และข้อถกเถียงที่มีในปัจจุบัน. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 63(3), หน้า 300.

การเสพยาจะส่งผลกระทบต่อสมองทั้งในส่วนของโครงสร้าง และการทำงาน ทำให้เกิดรูปแบบ และพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป ซึ่งเรียกว่า พฤติกรรมการเสพยา⁶ เมื่อเกิดพฤติกรรมการเสพยาแล้ว บุคคลนั้นจะมีความยากลำบากอย่างมากในการที่จะเลิกพฤติกรรมดังกล่าว ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะมีความตั้งใจที่จะเลิกพฤติกรรมดังกล่าวอย่างมา ก็ตาม เนื่องจากพฤติกรรมการเสพยาได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อสมอง การตัดสินใจ ความจำ

ประเทศไทยนั้น ได้มีการพยายามแก้ไขปัญหายาเสพติดมาอย่างยาวนาน ในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีแนวคิดที่ว่า “ผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติดมีเจตจำนงที่ต้องการ กระทำความผิด โดยคำนึงถึงผลได้ผลเสียจากการกระทำดังกล่าวแล้ว จึงตัดสินใจลงมือกระทำความผิด” และรัฐบาลได้มีการประกาศสงครามกับยาเสพติด ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด โดยใช้มาตรการที่รุนแรง เพื่อลดอุปทานของยาเสพติด โดยมีผู้ค้ายาเสพติดเข้ามอบตัวจำนวน 42,372 ราย⁷ แต่หลังจากปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีการจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง จึงเห็นได้ว่า การใช้มาตรการรุนแรงนั้น ไม่สามารถช่วยลดอัตราการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างถาวร

จากมาตรการการปราบปรามโดยใช้วิธีที่มีความรุนแรงเพียงอย่างเดียว แต่กลับไม่ได้รับผลตามที่ต้องการ จึงมีการเพิ่มมาตรการที่มีการมุ่งเน้นที่จะใช้มาตรการการบำบัดผู้ติด หรือเสพยาเสพติด เพื่อลดจำนวนผู้ที่ต้องการใช้ยาเสพติด อันเป็นปัจจัยหนึ่งของปัญหายาเสพติด โดยมีการออกพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 เพื่อกดดันให้ผู้เสพยา หรือติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัด แต่ถึงแม้ว่า พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะมีจุดประสงค์เพื่อชะลอการฟ้องร้องดำเนินคดีทางศาล แต่ในทางปฏิบัติ กลับยังไม่มีผลชัดเจนในการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการบำบัดอย่างผู้ป่วย ส่งผลให้กระบวนการบำบัดจึงยังไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือเสพยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

เมื่อการเสพยาเสพติด เป็นปัญหาที่เกิดจากกระบวนการทางความคิด การตัดสินใจของผู้เสพยา และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่เสพยาเท่านั้น มิได้สร้างความเสียหายให้แก่ผู้อื่นโดยตรง ดังนั้น

⁶ วนิตา รัตนสุมาวงศ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5. หน้า 300.

⁷ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (ม.ป.ป.). *สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในเกียรติยศชื่อเสียงและความเป็นอยู่ส่วนตัว และสิทธิในทรัพย์สิน กรณีการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อผู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด เมื่อปี พ.ศ. 2546 ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนและส่งผลกระทบต่อด้านสิทธิมนุษยชนในวงกว้าง. รายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. หน้า 5.*

การที่จะทำให้ผู้เสียหายเกิดความต้องการที่จะแสวงหาสิ่งแสวงหาต่อไป จึงควรมีการแก้ไขที่กระบวนการทางความคิด ทางสมอง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าว ให้กลับมาเป็นปกติ ไม่มีความต้องการแสวงหาสิ่งแสวงหาต่อไป

การนำโทษทางอาญาที่มีการใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดโดยทั่วไป เช่น โทษจำคุก โทษปรับ มาใช้กับผู้เสียหายเสพติดนั้น จะมิใช่การกระทำที่เหมาะสม เนื่องจากผู้เสียหายเป็นผู้ป่วย มิใช่อาชญากร การลงโทษด้วยวิธีการจำคุก หรือปรับ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางความคิดของผู้เสียหายให้เลิกมีความต้องการเสพได้ ดังนั้น จึงควรมานำตัวผู้เสียหายเสพติด มาทำการบำบัดรักษา แก้ไขกระบวนการทางความคิด เพื่อให้ผู้เสียหายนั้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิด จากที่มีความต้องการใช้ยาเสพติด เป็นไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องใช้ยาเสพติด ทั้งให้ตระหนักถึงโทษ และผลเสียที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด เพื่อเป็นความรู้ในการดำเนินชีวิตต่อไป มิให้หวนกลับมาใช้ยาเสพติดซ้ำ

กระบวนการบำบัดยาเสพติดของประเทศไทยนั้น ถูกนำมาใช้เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่า ผู้เสียหายเสพติดเป็นผู้ป่วย มิใช่อาชญากร จึงควรหาวิธีการแก้ไขที่ความบกพร่องในจุดนั้น กล่าวคือ แก้ไขที่กระบวนการทางความคิด ทางสมองของผู้เสียหายเสพติด มากกว่าการนำตัวผู้เสียหายเสพติด เข้าไปคุมขังในเรือนจำเป็นระยะเวลาหนึ่ง เมื่อครบกำหนดเวลา ก็ปล่อยตัวผู้เสียหายกลับคืนสู่สังคมตามเดิม โดยมิได้มีการแก้ไขปัญหาที่ถูกรื้อ ทำให้ผู้เสียหายเสพติดไม่สามารถเลิกความต้องการใช้ยาเสพติดได้ และต้องหวนกลับไปใช้ยาเสพติดอีกครั้งเมื่อพ้นโทษ และมีความเสี่ยงที่จะถูกจับกุม มาดำเนินคดีอีก ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคติติดยาเสพติดของผู้เสียหายเสพติดได้

กระบวนการในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้น ยังเป็นกระบวนการที่นำมาใช้แทนการลงโทษเพียงอย่างเดียว แต่หลังจากมีการจับกุมผู้เสียหายเสพติดที่ถือว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายนั้น ยังอยู่ในกระบวนการยุติธรรม ภายใต้อำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล เหมือนกับการกระทำความผิดที่มีโทษในทางอาญาอื่นทั่วไป ซึ่งอาจเป็นการเพิ่มแรงกดดัน เพิ่มความตึงเครียด ให้กับผู้ถูกดำเนินคดีดังกล่าว ในระหว่างขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน การตรวจพิสูจน์ต่างๆ ผู้เสียหายเสพติดนั้นจะถูกปฏิบัติเช่นเดียวกับอาชญากรในความคิดที่มีโทษทางอาญาอื่นๆ ยังไม่มีมาตรการใดๆ ในการเยียวยารักษาผู้เสียหายเสพติดในเบื้องต้น หรือในระหว่างขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน การค้นหาพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือการตรวจพิสูจน์ยาเสพติด

คุณสมบัติของผู้เสียหายเสพติดที่จะมีสิทธิได้เข้ารับการบำบัดรักษานั้น มีการกำหนดไว้เฉพาะผู้เสียหายเสพติดที่มียาเสพติดประเภทที่กฎหมายกำหนด และมียาเสพติดไว้ในครอบครองไม่

เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด ทั้งยังต้องมีผู้ใช้ต้องหา หรือถูกดำเนินคดีที่มีโทษในทางอาญาอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา แต่เป็นความผิดเพียงเล็กน้อย ซึ่งเป็นการคัดเลือกผู้มีสิทธิเข้ารับการบำบัดอย่างไม่มีเหตุอันสมควร เมื่อผู้ใดมีพฤติกรรมเสพยาเสพติด ผู้นั้นก็ย่อมถือว่าเป็นผู้ป่วยทั้งสิ้น จำต้องมีการแก้ไขรักษาอาการดังกล่าวให้กลับมาเป็นปกติเสียก่อน เพื่อลดจำนวนผู้ต้องการใช้ยาเสพติดในสังคม และสามารถลดการกลับมาเสพยาเสพติดซ้ำของผู้เสพติดเมื่อพ้นโทษ

ดังนั้น ผู้เขียนจึงตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมีสภาพปัญหาดังต่อไปนี้

การควบคุมตัวผู้ตรวจพิสูจน์ยาเสพติดนั้น มิได้มีการแยกประเภทความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด โดยแยกประเภทผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเรือนจำ เนื่องจากในช่วงระหว่างรอผลการตรวจพิสูจน์ยาเสพติดนั้น ซึ่งมีระยะเวลา 15 วัน และหากมีเหตุจำเป็นก็อาจส่งขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน 30 วัน ซึ่งรวมเวลาตรวจพิสูจน์แล้วทั้งหมดไม่เกิน 45 วัน หากผู้นั้นไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างรอตรวจพิสูจน์ ผู้นั้นจะต้องถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ ซึ่งจากแนวคิดที่ว่า ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วย ไม่ใช่อาชญากรนั้น จึงไม่ควรถูกส่งเข้าไปอยู่ในเรือนจำ แต่ควรมีสถานที่ที่เหมาะสมกับบุคคลเหล่านั้นในการควบคุมตัวโดยเฉพาะ เช่น ศูนย์บำบัดเฉพาะทาง หรือ โรงพยาบาล ซึ่งมีบุคลากรทางการแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญ ในการดูแลรักษาผู้เสพยาเสพติดอย่างใกล้ชิดและมีวิธีการที่เหมาะสมกับผู้ติดยาเสพติด มากกว่าการใช้มาตรการทางอาญาโดยการจำคุกอย่างเช่นผู้กระทำความผิดอื่นๆ

เนื่องจากในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 19 นั้น ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิได้รับการบำบัดรักษาไว้ว่า ต้องเป็นผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 4 ฐานความผิด กล่าวคือ เสพยาเสพติด เสพ และมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายยาเสพติด และต้องมียาเสพติดชนิด ประเภท และปริมาณตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และต้องเป็นผู้ที่มีได้เป็นผู้ต้องหา หรืออยู่ระหว่างการถูกดำเนินคดีอาญาในความผิดที่มีโทษจำคุก ซึ่งเป็นการมุ่งที่จะดำเนินคดีอาญา โดยมุ่งใช้มาตรการทางอาญาต่อผู้ที่เป็นผู้เสพยาเสพติด ซึ่งขัดต่อหลักแนวคิดที่ว่า ผู้เสพยาเสพติดนั้นเป็นผู้ป่วย มิใช่อาชญากร ไม่ควรลงโทษทางอาญาผู้กระทำความผิดเหล่านั้นด้วยวิธีการจำคุก

จากกรณีที่ต้องขังมีจำนวนเกินกว่าที่เรือนจำสามารถรองรับได้นั้น การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้บังคับ และนำมาตรการลดทอนความเป็นอาชญากรรมมาใช้กับผู้เสพยาเสพ

คิด เพื่อเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกจากเรือนจำ และยกเว้นโทษทางอาญาให้กับผู้เสพ โดยอาจนำมาตรการทางปกครองมาใช้บังคับแทน โดยมองว่า ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วย นอกจากสามารถช่วยลดปัญหาให้แก่รัฐได้ โดยทำให้รัฐไม่ต้องเสียงบประมาณจำนวนมากในการเลี้ยงดูนักโทษในเรือนจำ ทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีความสำนึกในความผิดที่ตนได้กระทำ ไม่กระทบถึงการใช้ชีวิตโดยปกติสุขมากนัก ไม่กระทบกับสถาบันครอบครัว และกลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติสุขโดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก การที่จะแก้ไขกฎหมายในเรื่องโทษที่จะใช้กับผู้กระทำความผิดอาญานั้น จำเป็นที่จะต้องศึกษาหาข้อมูลในเรื่องนี้ และศึกษาลักษณะของโทษในต่างประเทศ เพื่อเพิ่มเติมความสมบูรณ์แก่กระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีทางกฎหมายในเรื่องกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
2. เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายในประเทศไทยกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศโปรตุเกส ในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ใช้บังคับในประเทศไทยในปัจจุบัน
4. เพื่อหาแนวทางการแก้ไขกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่เหมาะสมกับประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และกระบวนการบำบัด รักษาผู้ติดยาเสพติดนั้น แม้จะมีแนวคิดที่ว่า ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วย แต่ยังมีได้มีกระบวนการในการรองรับ เพื่อให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการบำบัดรักษา และแนวคิดที่ว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังมีการดำเนินกระบวนการพิจารณา และขั้นตอนการควบคุมตัว เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดอาญาอื่นๆ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ หากมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาตรการ วิธีการดำเนินกระบวนการในการบำบัด รักษา เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และแนวความคิดที่ว่า ผู้เสพติดยาเสพติดนั้นเป็นผู้ป่วย จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการ

ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ได้ผลมากยิ่งขึ้น และลดการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดในสังคมได้มากขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ความเป็นมา และทฤษฎีที่เกี่ยวกับมาตรการทางอาญา การแก้ไขกฎหมายในเรื่องโทษทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย โดยการเพิ่มเติมลักษณะโทษทางอาญาและมาตรการอื่นทางอาญาให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยการศึกษ โทษทางอาญาและมาตรการอื่นทางอาญาของกฎหมายต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบ และนำมาปรับใช้ให้เหมาะกับสังคมไทยในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาจากเอกสาร โดยวิธีการค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย คำพิพากษาของศาลฎีกาในประเทศไทย และคำพิพากษาศาลฎีกาของต่างประเทศ โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารดังกล่าวมาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงแนวคิด และทฤษฎี ทางกฎหมายในเรื่องกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
2. เพื่อทราบถึงลักษณะของกฎหมายประเทศไทยกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศโปรตุเกส ในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
3. เพื่อทราบถึงปัญหาของกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ใช้บังคับในปัจจุบัน
4. เพื่อทราบถึงแนวทางของการแก้ไขกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย